

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในทุกๆด้าน โดยมุ่งพัฒนาชีวิตของคน ทำให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสันติสุข และเกื้อหนุนการพัฒนาประเทศสู่ความเป็นอารยะได้ การศึกษาจึงเป็นทั้งกระบวนการและเนื้อหาในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรม และเป็นการสร้างภูมิปัญญาให้แก่สังคม (รุ่งแก้วแดง, 2540, หน้า 154) จากการศึกษาที่รัฐบาลประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและการจัดการด้านการศึกษา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, หน้า 3-9) โดยมีสถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชน ให้เป็นผู้ที่มีคุณลักษณะดังที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของแต่ละระดับ และสนองความต้องการของสังคม ประเทศชาติ สถานศึกษาจึงเป็นองค์กรเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สร้างสรรค์หล่อหลอมให้เยาวชนเจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ เป็นกำลังในการพัฒนาประเทศและพร้อมที่จะดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสันติและมีความสุข

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล และกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดภารกิจการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ได้แก่ วิชาการ งบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารทั่วไป โดยถือว่าการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลัก มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามที่กล่าวข้างต้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ เพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้เข้าใจในทิศทางการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่เป้าหมายอย่างมีเอกภาพและประสิทธิภาพ 3 ประการ คือ การสร้างโอกาสทางการศึกษา การพัฒนาการจัดการและ

การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ และการเพิ่มมาตรฐานการศึกษาและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

ความมุ่งมั่นและภารกิจการบริหารสถานศึกษาดังที่กล่าวถึงจะสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำที่เหมาะสมในการบริหารงาน โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมหลักของสถานศึกษา ผู้บริหารจึงเปรียบเสมือนกุญแจในการไขไปสู่ความมีประสิทธิภาพของการจัดการศึกษา แต่ผู้บริหารโรงเรียนไม่อาจทำงานทุกอย่างให้สัมฤทธิ์ผลได้เพียงลำพังคนเดียว จำเป็นต้องอาศัยผู้ร่วมงาน กระบวนการและการเป็นผู้นำ ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีทักษะในการนำคนและจูงใจคน ให้ผู้ร่วมงานทุกคนร่วมมือร่วมใจปฏิบัติภารกิจที่รับผิดชอบให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี กระบวนการที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถใช้อธิปไตยให้บุคคลหรือกลุ่มคนปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมายนั้นเรียกว่า ภาวะผู้นำ (Leadership) ภาวะผู้นำจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญยิ่งในการบริหารงานโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารต้องรับผิดชอบต่องานทุกอย่างให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดหมาย จึงจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำเพื่อให้สามารถบริหารงานโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 41 ได้บัญญัติว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิจัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับ ตามความพร้อมความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น เทศบาลเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่นักเรียนในเขตเทศบาลและการจัดการศึกษาของเทศบาลขึ้นอยู่กับอำนาจหน้าที่ของสำนักประสานและพัฒนากิจการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ จังหวัดปทุมธานี กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย มีการดำเนินงานส่งเสริมสนับสนุนช่วยเหลือให้เทศบาลสามารถปฏิรูปการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ การบริหารการศึกษาของเทศบาลดำเนินการโดยสำนักการศึกษา หรือกองการศึกษาในฐานะหน่วยปฏิบัติ สนับสนุน ส่งเสริมการจัดการศึกษาของเทศบาล ดำเนินการจัดตั้งงบประมาณและดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวทางปฏิรูปการศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2547, หน้า 23) แนวนโยบายการจัดการศึกษาของเทศบาล เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่น ให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคมและประเทศชาติ ตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (กระทรวงมหาดไทย, 2544, หน้า 2)

ในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดให้มีการเรียนการสอนแบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเป็นหน่วยงานที่สำคัญที่สุดในการนำนโยบายและหลักสูตร

ไปปฏิบัติเพื่อการศึกษาของเด็กโดยตรง ซึ่งการจัดการเรียนการสอนจะได้ผลเพียงใดขึ้นอยู่กับการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งมีงานหลักอยู่ 6 งาน คือ งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการ การเงินและพัสดุ งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ชุมชน ในบรรดางานทั้ง 6 งานนี้ งานวิชาการถือว่าเป็นงานที่สำคัญที่จะทำให้นักเรียนบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ส่วนงานอื่นช่วยสนับสนุนให้งานวิชาการประสบความสำเร็จดียิ่งขึ้น ปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้งานวิชาการเกิดประสิทธิผล คือภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าประสิทธิผลในการบริหารการศึกษาขึ้นอยู่กับสมรรถภาพของนักบริหารการศึกษาเป็นสำคัญ ภายใต้อำนาจของการบริหารโรงเรียนแนวทางหนึ่งที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานของผู้บริหารบรรลุตามเป้าหมายหรือตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือการพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนมีฐานะเป็นนักบริหาร มีหน้าที่ทำให้องค์การบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นผู้ที่ทำหน้าที่ที่จะต้องส่งเสริมให้เกิดระบบความร่วมมือ (Cooperative system) ในองค์กร ทำให้บุคลากรมีความยินดี เต็มใจให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน การที่ผู้บริหารจะสามารถชักชวนหรือจูงใจผู้อื่นทำงานสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ โดยผู้ร่วมงานมีความยินดีที่จะให้ความร่วมมือได้นั้น ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงาน

การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลได้มีการดำเนินงาน และพัฒนาการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาอันยาวนานถึง 70 ปี ในส่วนของการจัดการศึกษาซึ่งมีสำนักประสานและพัฒนาจัดการศึกษาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแล และให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลและเมืองพัทยา ให้ดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล แต่การจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดเทศบาลก็ยังพบปัญหาดังที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยสรุปไว้ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2545, หน้า 116-117)

(1) ปัญหาด้านปัจจัย ได้แก่ ผู้บริหารบางส่วนยังขาดภาวะผู้นำ ไม่ได้นำความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการไปใช้ให้เกิดความสำเร็จต่อการจัดการศึกษา ครูปฏิบัติการสอนยังไม่ได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ ครูมีภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากการสอนมากเกินไป อัตราส่วนครูต่อนักเรียนไม่สมดุล สื่อการสอนมีไม่เพียงพอ ไม่เหมาะสม และไม่เอื้อต่อการเรียนรู้

(2) ปัญหาด้านกระบวนการทางการศึกษา ได้แก่ การจัดกิจกรรมและนำเทคนิควิธีการ ความรู้ความเข้าใจ และสื่อมากระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและ

ตัดสินใจ ไม่ได้นำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสม มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาน้อย

(3) ปัญหาด้านผลผลิต ได้แก่ ผู้เรียนยังไม่สามารถจำแนกข้อมูล เปรียบเทียบ และมีความคิดรวบยอด ประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดีข้อเสีย ความถูกต้อง ระบุสาเหตุ ค้นหาคำตอบหรือความคิดจินตนาการคาดการณ์กำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ได้ นอกจากนี้ผู้เรียนยังไม่มีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

จากสภาพปัญหาข้างต้น แสดงให้เห็นว่าการบริหารโรงเรียนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ยังมีปัญหาอีกมาก ซึ่งการบริหารโรงเรียนโดยผู้บริหารเป็นผู้มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการบริหารงานในโรงเรียน หากผู้บริหารโรงเรียนมีทักษะการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมส่งผลให้การบริหารงานในโรงเรียนมีประสิทธิภาพไปด้วย ในขณะเดียวกันถ้าผู้บริหารขาดทักษะการบริหารงานในด้านต่างๆ ย่อมสะท้อนจากการบริหารงานของผู้บริหาร เนื่องจากการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ต้องอาศัยการบริหารงานเป็นเครื่องมือในการสนับสนุน

ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ประจวบคีรีขันธ์ และเพชรบุรี ในปีการศึกษา 2555 มีรายละเอียดดังตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2555 สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5

รายการประเมิน	ร้อยละเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพ	ระดับคุณภาพ
มาตรฐานด้านปัจจัย			
มาตรฐานที่ 1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ / ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบหมั่นพัฒนาตนเองเข้ากับชุมชนได้ดี มีครูและบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ	93.32	3.73	ดีมาก
มาตรฐานที่ 2 ครูมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	88.79	3.55	ดีมาก
มาตรฐานที่ 3 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา	93.89	3.76	ดีมาก

ตารางที่ 1.1 การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2555 สังกัดกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	ร้อยละเฉลี่ย	ค่าเฉลี่ยระดับคุณภาพ	ระดับคุณภาพ
มาตรฐานที่ 4 สถานศึกษามีจำนวนผู้เรียนและอายุตามเกณฑ์	87.60	3.50	ดีมาก
มาตรฐานที่ 5 สถานศึกษามีทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา อย่างมีประสิทธิภาพ	91.17	3.65	ดีมาก
มาตรฐานด้านกระบวนการทางการศึกษา			
มาตรฐานที่ 6 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารและพัฒนา องค์กรอย่างเป็นระบบและครบวงจร	88.85	3.55	ดีมาก
มาตรฐานที่ 7 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน	91.05	3.64	ดีมาก
มาตรฐานที่ 8 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ	90.77	3.63	ดีมาก
มาตรฐานที่ 9 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย	90.20	3.61	ดีมาก
มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ	91.15	3.65	ดีมาก
มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการสนับสนุนและใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น	88.79	3.55	ดีมาก
มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา และ สถาบันทางวิชาการเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน	89.32	3.57	ดีมาก
มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็น ส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา	90.69	3.63	ดีมาก

ตารางที่ 1.1 การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2555 สังกัดกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	ร้อยละ เฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย ระดับคุณภาพ	ระดับ คุณภาพ
มาตรฐานด้านผลผลิต (ผู้เรียนและชุมชน)			
มาตรฐานที่ 14 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์	88.19	3.53	ดีมาก
มาตรฐานที่ 15 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม	88.60	3.54	ดีมาก
มาตรฐานที่ 16 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับ ผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต	86.39	3.46	ดี
มาตรฐานที่ 17 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง คิดแบบองค์รวมทั้ง ระบบและมีวิสัยทัศน์	81.55	3.26	ดี
มาตรฐานที่ 18 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	80.43	3.22	ดี
มาตรฐานที่ 19 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	85.07	3.40	ดี
มาตรฐานที่ 20 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพและสุขภาพจิตที่ดี	90.88	3.64	ดีมาก
มาตรฐานที่ 21 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา	90.23	3.61	ดีมาก
มาตรฐานที่ 22 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตาม ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	89.78	3.59	ดีมาก
มาตรฐานที่ 23 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อม และการบริการที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ	90.39	3.62	ดีมาก

ตารางที่ 1.1 การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2555 สังกัดกรมส่งเสริม
การปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 (ต่อ)

รายการประเมิน	ร้อยละ เฉลี่ย	ค่าเฉลี่ย ระดับคุณภาพ	ระดับ คุณภาพ
มาตรฐานที่ 24 สถานศึกษามีมาตรฐานเป็นที่พึงพอใจและยอมรับ โดยผู้ปกครองและ ชุมชนให้การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา	90.18	3.61	ดีมาก

ที่มา : กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, ม.ป.ป., ม.ป.ท.

จากข้อมูลการรายงานดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จะมีบางมาตรฐานด้านผลผลิต (ผู้เรียนและชุมชน) มีผลการประเมินในระดับดี ได้แก่ มาตรฐานที่ 16 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มาตรฐานที่ 17 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง คิดแบบองค์รวมทั้งระบบและมีวิสัยทัศน์ มาตรฐานที่ 18 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร มาตรฐานที่ 19 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่ามาตรฐานด้านผลผลิต (ผู้เรียนและชุมชน) เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ซึ่งชี้ให้เห็นได้ว่างานวิชาการจะมีประสิทธิผลดีเพียงใดนั้น ผู้บริหารเป็นผู้มีส่วนในการดำเนินงานมากที่สุด เพราะผู้บริหารเป็นผู้นำในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามมาตรฐานของสถานศึกษา นำการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปัจจัยสู่ความสำเร็จของโรงเรียนอยู่ที่การบริหารงานวิชาการอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีหน้าที่ให้การสนับสนุนงานวิชาการเพื่อให้มีประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น จากแนวคิดของ นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2534, หน้า 95) ที่กล่าวว่า นักบริหารที่ดีมักจะมีคุณสมบัติและลักษณะของผู้นำอยู่ด้วย เพราะผู้นำเปรียบประดุจดวงประทีปขององค์กร ฉะนั้นผู้นำย่อมเป็นหลักสำคัญยิ่งต่อหน่วยงาน ต่อผู้ใต้บังคับบัญชา ต่อผลงานอันเป็นส่วนรวม คุณภาพและคุณลักษณะของผู้นำย่อมจะมีผลสะท้อนต่อวิถีปฏิบัติงานและผลงานขององค์กรหรือหน่วยงานแต่ละแห่งเป็นอันมาก หน่วยงานหรือองค์กรใดก็ตามหากมีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะเหมาะสมในการเป็นผู้นำที่ดี หน่วยงานนั้นก็จะมีความสำเร็จก้าวหน้า อันจะยังผลให้กิจการของหน่วยงานบรรลุเป้าประสงค์ที่วางไว้ การบริหารการศึกษาขอมอบอยู่ในกฎเกณฑ์ดังกล่าวอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะผู้บริหารทุกระดับมีความสำคัญต่อความสำเร็จและความล้มเหลวต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารที่ปรับรูปแบบของผู้นำให้เหมาะสมกับสถานการณ์และผู้ตามได้มากเท่าใด แนวโน้มที่จะบรรลุ

ความสำเร็จตามเป้าหมายส่วนบุคคล เป้าหมายขององค์กรและมาตรฐานของงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพผลจะมากขึ้นเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าผู้บริหารเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงอยู่และพัฒนาสถานศึกษา สถานศึกษาจะดำเนินงานเข้าสู่มาตรฐานการศึกษาในทุกด้านขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถของผู้บริหารโดยตรง ผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดีย่อมตัดสินใจและแก้ปัญหาได้ดีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องนั้น ผู้บริหารจะต้องมีการบริหารจัดการที่ดีและพร้อมทั้งมีความเป็นผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำดังกล่าวย่อมจะมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ จึงเป็นเหตุผลให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ว่ามีความสัมพันธ์กันในลักษณะใด ผลที่ได้จากการวิจัยจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนเพื่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนโดยรวมของสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ให้มีประสิทธิผลยิ่งขึ้นไป

คำถามในการวิจัย

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 ส่วนใหญ่เป็นแบบใด
2. ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 อยู่ในระดับใด
3. แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5
2. เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5

สมมติฐานการวิจัย

แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มีความสัมพันธ์กันทางบวก

ขอบเขตของการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

1.1 การวิจัยนี้มุ่งศึกษาแบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยใช้แบบสอบถามเพื่อวัดพฤติกรรมของผู้นำ และวัดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ตามกรอบพฤติกรรมภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมาย (Path – Goal Theory) ตามแนวคิดของเฮาส์ 4 แบบ คือ ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุนและภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม

1.2 มุ่งศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 โดยใช้แบบวัดประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2550 จำนวน 17 ด้าน ดังนี้

- 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
- 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

- 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 9) การนิเทศการศึกษา
- 10) การแนะแนว
- 11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กร

อื่น

14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

- 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

2. ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ โรงเรียนสังกัดเทศบาลที่จัดการศึกษา ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่น ที่ 5 ประกอบด้วย 4 จังหวัด ได้แก่ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม เพชรบุรี และประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 45 โรงเรียน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยตารางขนาดตัวอย่างของเครจซี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp.607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 40 โรงเรียน แล้วใช้การสุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified random sampling) โดยจำแนกตามจังหวัด

2.3 ผู้ให้ข้อมูล

กำหนดผู้ให้ข้อมูลของโรงเรียนละจำนวน 11 คน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 1 คน รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระวิชา 8 คน และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน 1 คน รวมผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 440 คน

3. ด้านตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ 1 ได้แก่ แบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมายของเฮาส์ ประกอบด้วย ภาวะผู้นำแบบสั่งการ ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน และภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม

ตัวแปรที่ 2 ได้แก่ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2550 จำนวน 17 ด้าน ประกอบด้วย การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของ สถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผล การเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่ง เรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน การศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนา วิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั ว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนว ปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ใน สถานศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยนี้ได้ศึกษาและระบุแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมาย (Path – Goal Theory) ตามแนวคิดของเฮาส์ (House) แบ่งออกเป็น 4 แบบ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบตั้งการ (Directive Leadership) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกให้ทราบถึง ความคาดหวัง การชี้แนะและกำหนดทิศทางทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และ กระบวนการ

2. ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (Achievement – Oriented Leadership) เป็นพฤติกรรม ที่กำหนดเป้าหมายท้าทาย แสวงหาวิธีปรับปรุงการปฏิบัติงาน เน้นความเป็นเลิศ แสดงความเชื่อมั่น ว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานสูงได้

3. ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership) เป็นพฤติกรรมที่แสดงความ ห่วงใย สวัสดิภาพผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศความเป็นมิตรในการทำงาน

4. ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (Participative Leadership) เป็นพฤติกรรมที่มุ่ง ปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชา ใช้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชาประกอบ ในการตัดสินใจ

พฤติกรรมภาวะผู้นำจะมีประสิทธิผล มีหลักความเชื่อ 2 ประการ คือ 1) ผู้ตามจะยอมรับ และพอใจในพฤติกรรมผู้นำ ถ้าผู้ตามเห็นว่าพฤติกรรมนั้นช่วยให้เกิดความพอใจในทันที หรือเป็น

เครื่องมือที่จะช่วยให้เกิดความพึงพอใจในอนาคต 2) พฤติกรรมผู้นำจะจูงใจการปฏิบัติงานของผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อ (ก) สนองความต้องการของผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อทำงานมีประสิทธิผล (ข) เป็นสิ่งแนะนำ สนับสนุน ให้รางวัลแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจำเป็นต่อประสิทธิผลของการปฏิบัติงานเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชาขาดสิ่งเหล่านั้น พฤติกรรมผู้นำจะมีประสิทธิผลเมื่อพฤติกรรมนั้นช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีความพอใจและช่วยในการปฏิบัติงาน พฤติกรรมผู้นำจึงเป็นเครื่องนำทางไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนา ทฤษฎีภาวะผู้นำของเฮาส์ เป็นทฤษฎีที่อธิบายวิถีทางที่ผู้นำใช้ในการบรรลุเป้าหมาย ทั้งที่เป็นเป้าหมายเกี่ยวกับงานและเป้าหมายของบุคคล ผู้นำมีหน้าที่สำคัญในการตั้งเป้าหมายร่วมกับผู้ใต้บังคับบัญชา ช่วยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาหาวิถีทางที่ดีที่สุดในการบรรลุเป้าหมาย และช่วยในการจัดอุปสรรค ทฤษฎีดังกล่าวได้ให้ความสำคัญกับความสำเร็จของงานหรือประสิทธิผลที่ผลของงานเพราะเป้าหมายที่พึงประสงค์อันแท้จริงของการบริหารก็คือประสิทธิผลของงานนั่นเอง เมื่อนำแนวคิดมาพิจารณาในด้านการปฏิบัติงานในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่สำคัญยิ่งในความสำเร็จของโรงเรียน การบริหารที่สำคัญที่จะส่งผลให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ คือ การบริหารงานวิชาการ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกขอบข่ายงานวิชาการตามแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2550 นำมาหาความสัมพันธ์กับแบบภาวะผู้นำ จำนวน 17 ด้าน ดังนี้

(1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตร
ท้องถิ่น

- (2) การวางแผนงานด้านวิชาการ
- (3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- (4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
- (5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- (6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
- (7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
- (8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- (9) การนิเทศการศึกษา
- (10) การแนะแนว
- (11) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- (12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- (13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

(14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

(15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา

(16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

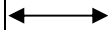
(17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

จากการศึกษาแนวคิดและทบทวนงานวิชาการแบบภาวะผู้นำตามทฤษฎีวิถีทาง-เป้าหมาย (Path-Goal Theory) แนวคิดของเฮาส์ ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework) ดังต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ตัวแปรที่ 1

แบบภาวะผู้นำของผู้บริหาร (Xtot) (House, 1971, p. 324)
1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบสั่งการ (X ₁)
2. ภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบมุ่งความสำเร็จ (X ₂)
3. ภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบสนับสนุน (X ₃)
4. ภาวะผู้นำของผู้บริหารแบบให้มีส่วนร่วม (X ₄)

ตัวแปรที่ 2

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ (Ytot) (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550, หน้า 28-51)
1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น (Y ₁)
2. การวางแผนงานด้านวิชาการ (Y ₂)
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา (Y ₃)
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา (Y ₄)
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (Y ₅)
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน (Y ₆)
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (Y ₇)
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ (Y ₈)
9. การนิเทศการศึกษา (Y ₉)
10. การแนะแนว (Y ₁₀)
11. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา (Y ₁₁)
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ (Y ₁₂)
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น (Y ₁₃)
14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั้ว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา (Y ₁₄)
15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา (Y ₁₅)
16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา (Y ₁₆)
17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (Y ₁₇)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย (Conceptual Framework)

นิยามศัพท์เฉพาะ

แบบภาวะผู้นำ หมายถึง พฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออก เพื่อให้บุคคลอื่นทำตามเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ในการวิจัยนี้ศึกษาภาวะผู้นำการบริหารงานของผู้นำ ตามทฤษฎีวิถีทาง – เป้าหมายของเฮาส์ (Path – Goal Theory) ประกอบด้วย

1. ภาวะผู้นำแบบสั่งการ (Directive Leadership) เป็นพฤติกรรมที่แสดงออกให้ทราบถึงความคาดหวัง การชี้แนะและกำหนดทิศทางการทำงานให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ และกระบวนการ

2. ภาวะผู้นำแบบมุ่งความสำเร็จ (Achievement – Oriented Leadership) เป็นพฤติกรรมที่กำหนดเป้าหมายท้าทาย แสวงหาวิธีปรับปรุงการปฏิบัติงาน เน้นความเป็นเลิศ แสดงความเชื่อมั่นว่าผู้ใต้บังคับบัญชาจะปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานสูงได้

3. ภาวะผู้นำแบบสนับสนุน (Supportive Leadership) เป็นพฤติกรรมที่แสดงความห่วงใย สวัสดิภาพผู้ใต้บังคับบัญชา สร้างบรรยากาศความเป็นมิตรในการทำงาน

4. ภาวะผู้นำแบบให้มีส่วนร่วม (Participative Leadership) เป็นพฤติกรรมที่มุ่งปรึกษาหารือกับผู้ใต้บังคับบัญชา ใช้ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ใต้บังคับบัญชาประกอบในการตัดสินใจ

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ผลสำเร็จของการดำเนินงานตามภารกิจหลักของสถานศึกษาและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของปรัชญา หลักการ แนวคิดทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนารอบด้านจนเต็มศักยภาพ เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ คือ เป็นคนดี เป็นคนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัดและคุ้มค่า มีองค์ประกอบ ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การวิเคราะห์กรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา กำหนดจุดเน้น ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนและชุมชน นำมาเป็นข้อมูลจัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น จัดทำสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียน

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ หมายถึง การวางแผนงานวิชาการโดยรวบรวมข้อมูลและกำกับ ดูแล นิเทศและติดตามเกี่ยวกับงานวิชาการ ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน การประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การพัฒนาและใช้สื่อ ส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้และให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางวิชาการ อนุมัติโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน

3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำแผนการเรียนรู้ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จัดการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทุกชั้นเรียนตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ จัดกิจกรรม ห้องสมุด และห้องปฏิบัติการอื่นๆ ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ วิจัยและพัฒนาการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งเสริมพัฒนาความเป็นเลิศของนักเรียน ช่วยเหลือนักเรียนพิการ ด้อยโอกาส และมีความสามารถพิเศษ

4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเป็นของตนเอง จัดทำหลักสูตรการจัดกระบวนการเรียนรู้ การสอนและอื่นๆ ให้เหมาะสมกับความสามารถของนักเรียนตามกลุ่มเป้าหมาย ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียน นิเทศ ติดตาม ประเมินผล ปรับปรุง และรายงานผลให้เขตการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 รับทราบ

5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ ศึกษาค้นคว้าพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้

6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การกำหนดระเบียบการวัดและประเมินผลของโรงเรียนตามหลักสูตร โดยให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศ จัดทำเอกสารหลักฐานให้เป็นไปตามระเบียบการวัดและประเมินผลของโรงเรียน วัดผลประเมินผล เทียบโอนประสบการณ์ผลการเรียนและอนุมัติผลการเรียน ประเมินผลการเรียนทุกระดับชั้น จัดระบบสารสนเทศด้านการวัดผลประเมินผลการเรียน อนุมัติผลการประเมินการเรียนด้านต่างๆ แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์การเทียบโอนผลการเรียน

7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบายและแนวทางการใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการทำงานของนักเรียน ครูและผู้เกี่ยวข้อง พัฒนาครูและนักเรียนให้มีความรู้เกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นสำคัญในการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น ผสานความรู้แบบสหวิทยาการและการเรียนรู้ในปัญหาที่ตนสนใจ พัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย รวบรวมและเผยแพร่ผลการวิจัยเพื่อการเรียนรู้และพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งสนับสนุนครูนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้อและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ หมายถึง การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียนให้พอเพียง จัดระบบแหล่งเรียนรู้ภายในโรงเรียนให้เอื้อ

ต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน จัดระบบข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นให้เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนได้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน และต่างประเทศ

9. การนิเทศการศึกษา หมายถึง การสร้างความตระหนักแก่ครูและผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจกระบวนการนิเทศภายในว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน ที่ใช้เหตุผลการนิเทศเป็นการพัฒนาปรับปรุงวิธีการทำงานของแต่ละบุคคลให้มีคุณภาพ การนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร เพื่อให้ทุกคนเกิดความเชื่อมั่นว่า ได้ปฏิบัติถูกต้อง ก้าวหน้าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและตัวครู จัดการนิเทศภายในโรงเรียนให้มีคุณภาพทั่วถึงและต่อเนื่องเป็นระบบและกระบวนการ

10. การแนะแนว หมายถึง การกำหนดการจัดการศึกษาที่มีการแนะแนวเป็นองค์ประกอบสำคัญ จัดระบบงานและโครงสร้างองค์กรแนะแนวให้ชัดเจน สร้างความตระหนักส่งเสริมและพัฒนาให้ครูในเรื่องจิตวิทยาและการแนะแนว ดูแลกำกับติดตามและสนับสนุนการดำเนินงานแนะแนว และช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมความร่วมมือและความเข้าใจอันดีระหว่างครู ผู้ปกครองและชุมชน เชื่อมโยงระบบแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

11. การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา หมายถึง การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเพิ่มเติมของโรงเรียนให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานเขตการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 และความต้องการของชุมชน จัดโครงสร้างการบริหารที่เอื้อต่อการพัฒนางานและสร้างระบบประกันคุณภาพภายใน จัดระบบสารสนเทศให้เป็นหมวดหมู่ เป็นปัจจุบัน จัดทำแผนโรงเรียนที่มุ่งเน้นคุณภาพการศึกษา ดำเนินการตามแผนพัฒนาโรงเรียน โดยสร้างระบบงานที่เข้มแข็ง เน้นการมีส่วนร่วมและวงจรการพัฒนาคุณภาพเดิมมี ตรวจสอบ ประเมิน จัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี (SAR) ต่อหน่วยงานต้นสังกัดและเผยแพร่ต่อสาธารณชน

12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ หมายถึง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดการกระบวนการเรียนภายในชุมชน และส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร จากภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ

13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น หมายถึง การระดมทรัพยากร วิทยาการภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่น เสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน องค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาการเรียนของนักเรียนทุกด้าน สืบสานจารีตประเพณี

ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น มีส่วนในการพัฒนาท้องถิ่น ให้บริการด้านวิชาการที่สามารถเชื่อมโยง หรือแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกับแหล่งวิชาการในที่อื่นๆ ร่วมกับชุมชน ส่งเสริมวัฒนธรรมการ สร้างความสัมพันธ์อันดีกับศิษย์เก่า ผู้ปกครองนักเรียน

14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การสร้างความเข้าใจในเรื่องสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สร้างความรู้ ความเข้าใจ การเพิ่มความพร้อมให้กับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน สังคมอื่น ร่วมกันใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน สังคมอื่น ให้ได้รับความช่วยเหลือทางด้านวิชาการตามความเหมาะสม

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ จัดทำร่าง ตรวจสอบร่างระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้าน วิชาการของโรงเรียนให้ทุกฝ่ายรับรู้และถือเป็นแนวปฏิบัติ นำสู่การปฏิบัติ ตรวจสอบ ประเมินผล การใช้ระเบียบและปรับปรุงแก้ไข

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา หมายถึง การศึกษา วิเคราะห์ คัดเลือกหนังสือเรียน และจัดทำหนังสือเรียนที่มีคุณภาพสอดคล้องกับหลักสูตรเพื่อเป็น หนังสือแบบเรียนและใช้ในการจัดการเรียนการสอน

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา หมายถึง การกำหนดนโยบาย วางแผน จัดทำ และพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่ให้ข้อเท็จจริงเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ รวมถึงการพัฒนาห้องสมุดให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนและชุมชน

ผู้บริหาร หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา ในการวิจัยนี้ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียนฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้ภาษาไทย หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้การ งานอาชีพและเทคโนโลยี หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการ เรียนรู้ศิลปะ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ และหัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5
2. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5
3. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5
4. แบบภาวะผู้นำที่ได้จากการศึกษาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำของผู้บริหาร
5. ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาให้ดียิ่งขึ้น